

Dr Darko Mandić

Veterinarki zavod — Titograd

Primjena „Ampiveta“ u liječenju proliva teladi

Gastrointestinalni poremećaji u teladi, naročito oni koji su uzrokovali *Esch. coli*, predstavljaju na nekim našim farmama u Crnoj Gori vrlo ozbiljan problem u odgajivanju podmladka. Morbiditet u tim slučajevima je varijabilan, i zavisi od čitavog niza faktora. Nekada može da dostigne i 70⁰/₀, dok se mortalitet kreće od 10-30⁰/₀.

Poznato je da se, i pored dobrih veterinarsko-sanitarnih mjera što se preduzimaju u većim aglomeracijama goveda, kod teladi u prvim danima života mogu javiti poremećaji u probavnom traktu, koji su praćeni žestokim prolivima. Ovakva stanja najčešće se ispoljavaju kao: dehidracija, anemija i hipoproteinemija. Kada se, uza sve ovo, javi pneumonija ili poliartritis, onda je tok bolesti vrlo brz, a letalitet vrlo visok.

Oboljenje gastrointestinalnog trakta mlade teladi koje je uzrokovao *Esch. coli*, najčešće nosi uobičajeni naziv kolibaciloza, bolest već dugo poznata. Prvi put je detaljnije opisana 1893. god. od istraživača *Jensena* u Danskoj. On je pripisao proliv teladi »*Cocobacilu*« vrlo sličnom *Esch. coli commune*, i utvrdio veliku prijemljivost teladi za ovog uzročnika prvih 5-6 dana života. Autor posebno naglašava značaj kolostruma u ovakvim slučajevima. *Smith W. H.* (10) i neki drugi autori smatraju da ovo oboljenje nastaje zbog promjene ravnoteže u crijevima, koja je uzrokovana raznim faktorima, kao ishranom, držanjem, njegom, atmosferskim prilikama itd. Ukoliko dođe do promjene ravnoteže, dolazi do naglog razmnožavanja pojedinih tipova *Esch. coli*, koji počnu svoje štetno djelovanje.

Radositis (*O. M.* (8) ističe da u patogenezi *Esch. coli* proliva ima još nepoznanica. Nije podpuno jasan mehanizam prelaska velike količine tekućine iz cirkulacije, a kasnije i iz ćelija, u crijevo.

Izgleda da bi mogla biti resorpcija tekućine iz crijeva; tekućina proširuje crijeva i refleksno potiče na defekaciju, dolazi do manja *Na*, dok se *K* u serumu povećava ili smanjuje.

Fey H. i sar. (3) navode da preko 90% teladi uginule zbog kolibaciloze, oboljeva zbog pomanjkanja gama-globulina, dok neki drugi autori naglašavaju da u teladi koja je redovno primila kolostrum nedostatak gama-globulina potiče od nedovoljne resorpcije globulina u crijevu, čiji razlozi nijesu poznati.

Brglez I. i sar. (1), Fey H. i sar. (4) takođe ističu da je gama-aglobulinemija u teladi u upadljivoj srazmjeri sa kvalitetom ishrane visoko steonih krava, tako da se zimi više (kod 50-60% teladi) nego ljeti, kada iznosi 25%. Reisinger R. C. (9) smatra da u patogenezi *Esch. coli* infekcija određenu ulogu imaju prenatalnost (uslijed prežderanosti) probavnog aparata, jer dolazi do razrjeđenja normalnih pH vrijednosti prednjeg dijela crijeva i zatim do trome peristaltike; dok atmosferske prilike takođe (hladnoća i vlaga) snižavaju vitalnost i potiskuju peristaltiku novorođene teladi.

Smith Th. i Orcutt M. L. (11) naglašavaju da u mlade teladi postoji vrlo delikatna ravnoteža između izvjesnih sojeva *Esch. coli*, sluznice i probavnih enzima, i ukoliko dođe do prevage u korist *Esch. coli* dolazi do smetnji, odnosno do proliva. Klasifikacija (tipizacija) *Esch. coli* datira od 1943. god. — Kauffman, F., Knipschildt i Vahlne.

Radositis O. M. (8) klasifikovao je prijemljivost teladi za *Coli* infekciju ovako: Ako tele nije na vrijeme primilo kolostrum, ako ga je prekasno primilo, ako nije sposobno resorbirati gama globuline i ako kolostrum nije sadržavao gama globuline.

Otklanjanjem izvjesnih predisponirajućih faktora vezanih za ishranu i držanje majki, zatim blagovremenim napajanjem teladi kolostrumom, poboljšanjem smještaja i njege često se u dobroj mjeri mogu umanjiti posljedice koje izazivaju *Esch. coli* u digestivnom aparatu mladunčadi. No, uvijek to nije tako jednostavno, pa i pored preduzimanja svih tih mjera, na nekim našim imanjima imamo često problem neonatalnih proliva. Stoga se i pribjegava liječenju savremenim terapijskim sredstvima (antibiotici i sulfonilamidi). Sredstva koja se primjenjuju, i koja smo i mi primjenjivali u našim istraživanjima, imala su različite efekte, i rezultati često nijesu zadovoljavali.

Polazeći od toga da mnoga terapijska sredstva imaju i različite efekte pri liječenju, mi smo se odlučili da ispitamo djelovanje preparata »Ampivet« (topivi prah 10%). Jedan gram praha sadrži 100 mg ampicilina u obliku ampicilin-natrija.

MATERIJAL I METODE

Naša ispitivanja izveli smo na 208 oboljele teladi od kolibaciloze, koja su bila smještena u dvjema većim farmama govedi, u toku jedne godine dana.

Farme se nijesu mnogo razlikovale po tehnološko-tehničkim uslovima držana teladi, dok je u pogledu klimata bilo razlika s obzirom na lokaciju objekata (visinska razlika).

Posebna pažnja na ovim farmama posvećena je bila prihvatanju i smještaju teladi. Odmah nakon partusa telad je odvajana od majki i smještena u posebne individualne boksove, napravljene od drvenog materijala. Odmah poslije sušenja unutar jednog sata, nastojalo se da svako tele dobije kolostrum, dok se samo napajanje vršilo preko siski. Poslije 20 dana sva su telad mjerena i prebacivana u telečarnik. Prvih dana života (1-8) ukupno na ovim farmama oboljelo je 208 teladi od kolibaciloze, koju smo tretirali na isti način preparatom »Ampivet«, dajući ga zajedno sa kolostrumom, u propisanim dozama, odnosno 6-12 mg ampilicilina na kg tjelesne težine. Preparat smo davali, zavisno od težine bolesti, svakih 12-24 časa do nestanka kliničkih simptoma.

REZULTATI I DISKUSIJA

Blagovremenom primjenom preparata »Ampivet« na 208-oro oboljele teladi od kolibaciloze na dvije farme govedi, uspelo se da dođe do izliječenja 176-oro (84,61%), dok za 32-oje (15,36%) nijesmo imali pozitivne rezultate.

Pri razmatranju ovog problema moramo podvući da je kolibaciloza teladi prisutna na farmama u Crnoj Gori i da predstavlja jedno do sada neriješeno pitanje, i da uzrokuje dosta velike gubitke kod uzgoja teladi. Različiti procenat izliječene teladi primjenom preparata »Ampivet« na farmama gdje smo vršili ispitivanje potkrepljuje stanovišta o kompleksnoj etiologiji ovog oboljenja. Međutim, sigurno je i to da su ovakvi različiti uspjesi u liječenju rezultat i različite individualne otpornosti organizma, posebno digestivnog trakta. Ovdje valja naglasiti da u slučajevima kada je došlo do komplikacija na drugim organima, u prvom redu plućima, efekti liječenja su bili mnogo slabiji. Bez sumnje uspjeh terapije je zavisio znatno i od vremena aplikacije preparata, s obzirom na početak bolesti, kao i od kondicije teleta, te opšte zdravstvene situacije u uzgoju.

ZAKLJUČAK

Terapijski efekat u liječenju 208-oro oboljelih teladi od kolibaciloze na dvije veće govedarske farme u Crnoj Gori, primjenom

preparata »Ampivet«, dao je zadovoljavajuće rezultate. Doze od 6-12 mg na kg tjelesne težine, aplicirane svakih 12-24 sata, zaustavljale su proliv poslije treće ili četvrte aplikacije lijeka.

Tako je izliječeno ukupno 176-oro (64,61%) teladi, dok terapijski efekat nijesmo imali kod 32-oje (15,36%).

U svakom slučaju, raznim kombinacijama ovog preparata sa drugim sredstvima (hiperimunim serumom, gama-globulinom, sulfopreparatima) može se u mnogome ublažiti ovo oboljenje i smanjiti gubici, što i zahtjevaju ekonomski principi savremene tehnologije.

LITERATURA

- Brglez I. i sar.: V Inter. meeting Dis. Cattle 13-17. 09. 1968, Opatija.
Jovanović R.: Vet. glasnik 22, 413, 1968, Beograd.
Fey H., Margadaut A.: Zbl. f. Bakt. 182, 71 i 465, 1961.
Fey H., Hunyady G.: B. MTW 75, 466.
Fras i sar.: Vetserum 72-77, 1964.
Nikolić B. i sar.: Vet. glasnik 27, 261, 1973.
Momčilović Ž. i sar.: Vet. glasnik, 1, 55-58, 1977.
Radošitić O. M.: J. A. V. M. A. 147, 1367, 1965.
Reisinger R. C.: Vet. Rec. 77, 333, 1965.
Smith W. H.: J. path. Bact. 84, 147, 1962.
Smith Th., Orcutt M. L.: J. exp. Med. 41, 89, 1925.
Watt J. G.: The vet. Rec. 77, 1474, 1965.